

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku B. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 listopada 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 września 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adw. U. Z. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł, powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 3 września 2020 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w [...]. – w sprawie z wniosku B. J. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B. – oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt V U (...), w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie B. J. od decyzji organu rentowego z dnia 13 czerwca 2019 r., w której ZUS Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie autorki skargi kasacyjnej „przedmiotowe orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy obowiązującego prawa poprzez niedostateczne wyjaśnienie okoliczności sprawy, brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a także pominięcie wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego oraz nie odniesienie się do przedłożonej przez wnioskodawcę dokumentacji lekarskiej odzwierciedlającej przebieg jego chorób. Nieprawidłowości w ustaleniach organu rentowego, powielone przez Sąd w toku postępowania spowodowały błędne ustalenie dnia 13 marca 2002 roku jako początkowej daty wystąpienia niezdolności do pracy zarobkowej u wnioskodawcy. B. J. stał się niezdolny do pracy w dniu 25 stycznia 1986 r., w którym miał miejsce wypadek przy pracy skutkujący u niego poważnymi i przewlekłymi schorzeniami, na które wnioskodawca cierpi do dnia dzisiejszego. Z obszernej dokumentacji medycznej, dotyczącej przebiegu jego leczenia od 1986 roku, w sposób oczywisty wynika, że B. J. na skutek wypadku stał się niezdolny do pracy, a jego stan zdrowia od tego czasu nie uległ poprawie. Błędne zdiagnozowanie choroby wnioskodawcy, jak również brak wszechstronnego rozważenia i przeanalizowania dokumentacji medycznej przedstawionej przez wnioskodawcę skutkowało wydaniem przez lekarzy orzeczników ZUS opinii, iż B. J. jest w stanie podjąć pracę zarobkową. Ustalenia będące podstawą wydanej opinii pozostają w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, mianowicie z dokumentacją lekarską, z której wynika, że wnioskodawca od dnia 25 stycznia 1986 r. jest niezdolny do pracy. Wymienione wyżej nieprawidłowości, tj. błędne ustalenie początkowej daty powstania u wnioskodawcy niezdolności do pracy oraz przyznanie mu renty jedynie na krótkie okresy (od dnia 4 maja 1994 r. do dnia 31 marca 1997 r., następnie od dnia 1 sierpnia 1998 r. do dnia 31 października 1999 r.), skutkują tym, iż w konsekwencji uznano, iż B. J. w świetle obowiązującego prawa nie spełnia dwóch z trzech warunków niezbędnych do otrzymania świadczenia wynikającego z art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędne przyjęcie, że w dziesięcioleciu przed dniem

zgłoszenia wniosku nie posiada wymaganych ustawą 5 lat okresów ubezpieczenia, a ponadto od ustania ostatniego ubezpieczenia upłynęło więcej niż 18 miesięcy. W związku z powyższym Sąd w toku postępowania pominął wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na fakt stanu zdrowia B. J., bowiem uznał to za niecelowe z uwagi, iż wnioskodawca nie spełnia pozostałych warunków dla przyznania mu świadczenia. Wskazana opinia biegłego umożliwiłaby rzetelne ustalenie stanu zdrowia wnioskodawcy oraz prawidłowe przyjęcie daty wystąpienia u niego niezdolności do pracy. Znamienym w sprawie jest, iż gdyby organ prawidłowo ustalił początkową datę powstania u wnioskodawcy niezdolności do pracy, tj. jako dzień 25 stycznia 1986 r. B. J. od tego momentu pobierałby nieprzerwanie należne mu świadczenie z tytułu niezdolności do pracy. Biorąc pod uwagę powyższą argumentację, zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy obowiązującego prawa, bowiem w konsekwencji błędów i nieprawidłowości dokonanych przez organ rentowy, a powielonych przez Sąd, B. J. został pozbawiony prawa do otrzymywania należnego mu świadczenia rentowego.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący

wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9

czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący poza prostą negacją stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) nie przedstawia argumentacji, w której wykazałby walor oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Konstrukcja uzasadnienia wniosku – w twierdzeniach o oczywistej zasadności rozpatrywanej skargi kasacyjnej – jest oparta na eksponowaniu niektórych elementów stanu faktycznego sprawy przy jednoczesnym pominięciu całego zespołu okoliczności faktycznych, które stanowiły punkt odniesienia do zastosowania przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego. Twierdzenia o oczywistym naruszeniu przepisów obowiązującego prawa przez niedostateczne wyjaśnienie okoliczności sprawy, brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, pominięciu wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego oraz nie odniesieniu się do przedłożonej przez wnioskodawcę dokumentacji lekarskiej odzwierciedlającej przebieg chorób skarżącego – w swojej ogólnikowości – nie zostały skonkretyzowane we wskazaniu żadnego przepisu prawa procesowego z naruszeniem, którego skarżący wiązałby twierdzenie o oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy, nie tylko z powodu, że komisja lekarska ZUS nie stwierdziła niezdolności do pracy, ale również dlatego, że w dziesięcioleciu przed dniem zgłoszenia wniosku o sporne świadczenie (od 6 marca 2009 r. do 5 marca 2019 r.) udowodnił jedynie 1 rok, 1 miesiąc i 25 dni okresów ubezpieczenia, zamiast wymaganych ustawą 5 lat, a ponadto od ustania ostatniego zatrudnienia upłynęło więcej niż 18 miesięcy. Warunkiem przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy jest nie tylko wykazanie niezdolności do pracy i daty jej powstania, ale także spełnienie pozostałych warunków z art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – posiadanie wymaganego okresu składkowego i

nieskładkowego oraz powstanie niezdolności do pracy w określonym czasie. W sytuacji, gdy w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy prawomocnym wyrokiem z 3 września 2003 r. (V U (...)), Sąd oddalił odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania tego świadczenia, gdyż wnioskodawca nie spełnił warunków koniecznych do jego powstania, to w aktualnie rozpoznawanej sprawie Sąd nie może czynić ustaleń sprzecznych z tym wyrokiem. W szczególności nie jest możliwe ustalenie, że B. J. był niezdolny do pracy przed 13 marca 2002 r. Ta data powstania częściowej niezdolności do pracy została ustalona w sprawie prawomocnie zakończonej (V U (...)) i nie spowodowała nabycia prawa do renty. Wnioskodawca nie był też uprawniony do renty po 31 października 1999 r., bo wówczas nie był niezdolny do pracy, co ustalono w sprawie sygn. akt V U (...). Jeżeli w 2002 r. B. J. nie przyznano renty między innymi z tego powodu, że stwierdzona niezdolność do pracy powstała po upływie 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia (pobierania renty), to niezależnie od tego, czy po dacie prawomocnego wyroku z 3 września 2003 r. skarżący stał się niezdolnym do pracy, renta nie mogłaby być mu przyznana, gdyż nie wykazał wymaganego 5 letniego okresu ubezpieczenia. Ostatni okres ubezpieczenia wnioskodawcy upłynął 30 marca 2012 r. (ustanie okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych). Według Sądu drugiej instancji w sytuacji, gdy po prawomocnym orzeczeniu w sprawie V U (...), wnioskodawca wykazał niewiele ponad 1 rok okresów składkowych i nieskładkowych, to niecelowym było dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy na okoliczność istnienia niezdolności do pracy, gdyż niezależnie od tego wnioskodawca nie spełnił przesłanki renty, tj. nie wykazał co najmniej 5 letniego okresu ubezpieczenia. B. J. nie spełnił warunków renty w 2002 r. i przy wykazanych obecnie okresach ubezpieczenia, nie spełnił też takich warunków przy wniosku złożonym 6 marca 2019 r. Stosownie do art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, 5 letni okres ubezpieczenia powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności. Tego przepisu z mocy art. 58 ust. 4 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy wynoszący dla mężczyzny 30 lat oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. W sytuacji, gdy B. J. wskazywał na okres ubezpieczenia wynoszący niewiele ponad 10 lat, zbędne było prowadzenie

postępowania dowodowego w kierunku ustalenia całkowitej niezdolności do pracy, gdyż nawet ustalenie takiej niezdolności nie spowodowałoby nabycia prawa do renty, bowiem w dalszym ciągu nie byłby spełniony warunek wykazania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego (art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w § 16 ust. 4 pkt 2 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2019 r., poz. 18).